

**BIRIKTIRUVCHI TO'QIMA HUYAYRALARINI O'Z ICHIGA OLGAN
YARA QOPLAMALARINI QO'LLASH ASOSLARI.**

Fayziyev B.R

*Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti
“Yuz-jag’jarrohligi” kafedrasida dotsenti,t.f.n
Dr.fayziyev@gmail.com*

Xramova N.V

*Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti
“Yuz-jag’jarrohligi” kafedrasida dotsenti
nhramova@mail.ru*

Umarov B.A.

*Toshkent shahar, “Alfraganus universiteti” nodavlat oliy ta’lim tashkiloti,
Klinik fanlar kafedrasining dotsenti.t.f.n.
botir.umarov.64@mail.ru*

Karimova S.Y.

*Toshkent Davlat Stomatologiya Instituti
1-bosqich magistratura talabasi
sitorak5@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqolada biz biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalarini qo'llashning asosiy tamoyillarini o'rganamiz. Ushbu tamoyillarni tushunish va amalga oshirish orqali tibbiyot xodimlari tezroq shifo berish, chandiqlarni kamaytirish va bemorlarga yaralarni parvarish qilishning umumiy sifatini yaxshilash uchun ushbu ilg'or bog'lamlarning regenerativ salohiyatidan samarali foydalanishlari mumkin. Biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalari, masalan, teri o'rnini bosuvchi moddalar yoki bio-injenerativ teri greftlari jarohatni davolash va to'qimalarning yangilanishini rag'batlantirish uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: hujayralari, yara, bemor, yara sohasi, davolash, jarrohlik, jarohat, bog'lamlar, qoplamalar, sterill, infektsiya.

Biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalari shifo va to'qimalarning yangilanishiga yordam beradigan biologik faol muhitni ta'minlab, jarohatni parvarish qilish sohasida inqilob qildi. Teri o'rnini bosuvchi vositalar yoki bioinjenerativ teri greftlari kabi bu ilg'or bog'lamlar to'qimalarni tiklashda asosiy rol o'ynaydigan hujayralarni yetkazib berish orqali tabiiy jarohatni davolash jarayonini yaxshilash uchun mo'ljallangan. Biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalarini qo'llash optimal natijalarni ta'minlash uchun bir nechta asosiy

tamoyillarni diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qiladi. Yara to'shagini tayyorlashdan to'g'ri o'lcham va xavfsiz joylashtirishgacha, qo'llash jarayonidagi har bir qadam jarohatni muvaffaqiyatli davolashda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalarini qo'llashning ba'zi printsiplari:

1. Yara to'shagini tayyorlang: bog'lashni qo'llashdan oldin yara to'shagi toza, qoldiqsiz va to'g'ri tozalanganligiga ishonch hosil qiling. Bu biriktiruvchi to'qima hujayralarining yopishishi va ko'payishi uchun maqbul muhit yaratadi.

2. To'g'ri o'lcham: Yaraning o'lchami va shakliga to'g'ri mos keladigan bog'ichni tanlang. Kiyinish yaraning butun maydonini ortiqcha qoplamasiz qoplashi kerak. Bu biriktiruvchi to'qima hujayralari va yara to'shagi o'rtasida to'g'ri aloqani ta'minlashga yordam beradi.

3. Sterillik: infektsiyani oldini olish va biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan kiyinish samaradorligini ta'minlash uchun qo'llash jarayonida sterillikni saqlang.

4. Namlikni boshqarish: Biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan ba'zi yara qoplamalari hujayra o'sishi va migratsiyasini qo'llab-quvvatlash uchun nam muhitni talab qiladi. Yara to'shagidagi namlik darajasini qanday boshqarish bo'yicha ishlab chiqaruvchining ko'rsatmalariga amal qiling.

5. Ishonchli joylashtirish: joy almashishning oldini olish va biriktiruvchi to'qima hujayralarining yara to'shagi bilan aloqa qilishini ta'minlash uchun bog'larni to'g'ri mahkamlang. Yaraga ortiqcha bosim o'tkazmasdan, tegishli bandajlar yoki lentalardan foydalaning.

6. Monitoring va kuzatuv: Yarani infektsiya belgilari, to'g'ri davolanishi va bog'lash uchun har qanday salbiy reaksiyalar uchun muntazam ravishda kuzatib boring. Zarur bo'lganda, jarohatni davolash jarayonini baholash uchun tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlarni kuzatib boring.

7. Bemorga ko'rsatmalar: Bemorga yoki parvarish qiluvchiga jarohatni to'g'ri parvarish qilish texnikasi, kiyinishni o'zgartirish va asoratlar belgilari bo'yicha ko'rsatmalar bering. Ularga shifo jarayonida ishtirok etish va har qanday tashvish haqida tibbiy yordam ko'rsatuvchi provayderlarga xabar berish imkoniyatini bering.

Xulosa: Qo'llashning ushbu tamoyillariga rioya qilgan holda, biriktiruvchi to'qima hujayralarini o'z ichiga olgan yara qoplamalari yarani davolashni samarali qo'llab-quvvatlaydi, to'qimalarning yangilanishini rag'batlantiradi va bemorning natijalarini yaxshilaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. М.Т. Александров. «Стоматология» – Москва: «ГЕОТАР-МЕДИА», 2008 г.
2. X.P. Komilov. «Terapevtik stomatologiya. Og'iz bo'shlig'i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.

3. S.H. Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jagʻ travmatologiya-si» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
4. П.А. Леус. «Заболевания зубов и полости рта» – Минск: «Вишэйная школа», 1998 г.
5. Е.Б. Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.
6. Т.Г. Робистовой. «Хирургическая стоматология» – Москва: «Медицина» 2002 г.
7. Б.А.Умаров, М.Х.Исмоилов, Т.О.Рахманов. «В молодом узбекистане фундаментальные изменения в подготовке стоматологов» Journal of Innovation, Creativity and Art ISSN: 2181-4287 Special Issue. 2023. 27-30 стр
8. Б.А.Умаров., Т.О.Рахманов., С.Р.Жураев, «Модель стоматологической практики в республике узбекистан в ххi веке.» Journal of Innovation, Creativity and Art ISSN: 2181-4287 Special Issue. 2023.31-34 стр
9. Умаров Б.А., Ёкубова Ю. «Социологические исследования по определению уровня знаний врачей стоматологов по вопросам профилактики стоматологических заболеваний» Сборник тезисов Республиканской научно-практической конференции с международным участием “Дни молодых учёных” Toshkent 25 aprel 2023 y. 862-864 стр.
10. Умаров. Б.А., Рахманов Т.О., Ахмадалиева Н.О., Махмудова М.Х., Исмоилов М.Х., Турахонова Ф.М. «Модель стоматологической практики в ххi веке в Республике Узбекистан» v-международная научно-практическая конференция «современные достижения и перспективы развития охраны здоровья населения» всемирный день здоровья Самарқад. 2023. 191-192 стр.
11. Умаров Б.А., Ахмадалиева Н.О., Махмудова М.Х., Исмоилов М.Х., Абдукадиров Х.Ж. «Фундаментальные изменения в подготовке стоматологов в современном Узбекистане» v - международная научно-практическая конференция «современные достижения и перспективы развития охраны здоровья населения» всемирный день здоровья Самарқанд.2023 171-172 стр.